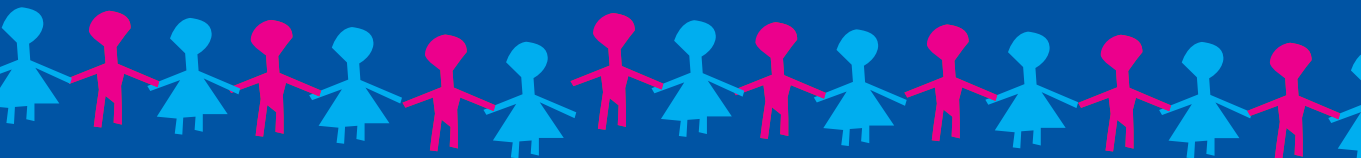
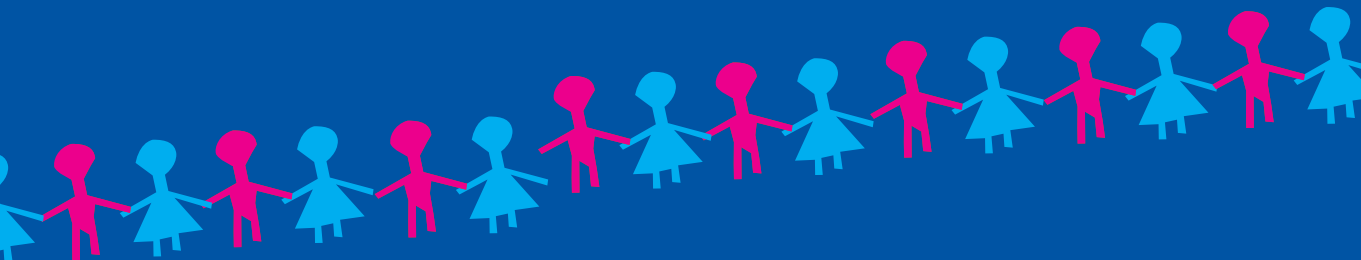

MANUÁL PRO VYUČUJÍCÍ

JAK MLUVIT VE ŠKOLE
O KYBERŠIKANĚ?

Gender Studies, Praha 2014

MANUÁL PRO VYUČUJÍCÍ

JAK MLUVIT VE ŠKOLE O KYBERŠIKANĚ? GENDEROVÝ POHLED NA NÁSILÍ V KYBERPROSTORU

Autorky:

Anna Dryjańska

Anna Dzierzgowska

Jitka Hausenblasová

Joanna Piotrowska

Ewa Rutkowska

Agnieszka Sosińska

Editorka: **Jitka Hausenblasová**

Gender Studies, Praha 2014

MANUÁL PRO VYUČUJÍCÍ

JAK MLUVIT VE ŠKOLE O KYBERŠIKANĚ?
GENDEROVÝ POHLED NA NÁSILÍ V KYBERPROSTORU

Autorky: Anna Dryjańska, Anna Dzierzgowska, Jitka Hausenblasová,
Joanna Piotrowska, Ewa Rutkowska, Agnieszka Sosińska

Editorka: Jitka Hausenblasová

GENDER STUDIES, PRAHA 2014
Publikace byla vytvořena za finanční podpory
Programu DAPHNE Evropské Unie

OBSAH:

1. Úvod	4
2. Kyberšikana v teorii i praxi	6
3. Jak mluvit s rodiči o kyberšikaně	12
4. Jak reagovat na kyberšikanu - praktické kroky	15
5. Aktivity k využití v hodinách	18
6. Další informační zdroje	31

1.

ÚVOD

V

V tomto manuálu naleznete krátký teoretický úvod pro lepší pochopení problematiky kyberšikany a jejího genderového rozměru spolu s praktickými informacemi a aktivitami využitelnými ve vyučovacích hodinách. Manuál obsahuje popis obecných typů chování i podrobné scénáře, které lze snadno realizovat při práci s mládeží. Pozornost je přitom věnována genderovým stereotypům, odlišnostem při používání internetu a rozdílnému vnímání online obsahu u chlapců a dívek. Jedna z kapitol je také věnována komunikaci s rodiči a tomu, jak s nimi spolupracovat v otázkách výchovy k bezpečnému používání informačních technologií a internetu. Praktická část tohoto manuálu je určena pro osoby, které pracují s mládeží a zabývají se tématem internetové bezpečnosti, vyžaduje proto alespoň základní znalost prostředí internetu a sociálních sítí a práce s nimi.

Manuál vznikl v rámci projektu „Online bezpečně: gender a bezpečnost na internetu“ realizovaného organizacemi Gender Studies, o.p.s. (Česká republika), Mediterranean Institute of Gender Studies (Kypr) a Fundacja Feminoteka (Polsko). ■

2.

KYBERŠIKANA
V TEORII I PRAXI

K

Kyberšikana je jedním z projevů násilí páchaného na internetu, které lze souhrnně označit jako kybernásilí. Kyberšikana je definována jako úmyslný agresivní čin, který provádí jednotlivec nebo skupina elektronickou formou, a to opakovaně, na oběti, jež se nemůže sama příliš bránit.¹

Mnoho lidí má tendenci nepovažovat kyberšikanu za skutečné násilí. Jedním z důvodů jsou fyzicky nenásilné projevy a nehmatatelné následky. Násilí je však pořád násilím, bez ohledu na to, zda se děje na internetu nebo mimo něj. Úkolem učitelů, učitelek a dalších, kdo pracují s dětmi a mládeží, je ukázat, že ponižování a sexuální obtěžování na internetu je násilí, a sice velmi reálné, s reálnými důsledky.

Kyberšikana se objevuje v různých formách; může být prováděna přes mobilní telefon, prostřednictvím textových zpráv, sociálních sítí a chatů. Může mít podobu pomluvy, vyhrožování, verbální agrese, uveřejňování informací, fotografií nebo videí, krádeže identity, šíření nenávisti apod. Mezi příklady agresivního chování patří například flaming (opakované zasilání či uveřejňování urážlivých vzkazů, nadávek, výhrůžek), sexuální agrese (mimo jiné více či méně explicitní sexuální návrhy, opakované obtěžování či tzv. virtuální znásilnění), kyberstalking (online obtěžování, které se projevuje výhrůžkami nebo zastrašováním), vizuální agrese (šíření poškozujících a zraňujících materiálů jako jsou videa nebo fotografie), narušování online aktivit uživatele/uživatelky (nabourání do cizích účtů, vydávání se za někoho jiného, zneužívání pravomocí, omezování přístupu k určitému obsahu na internetu), flooding (zaplavení online fór a diskuzních místností bezobsažným textem), spamování (šíření nevyžádaných sdělení), ignorování nebo vyloučení některých uživatelů/uživatelek.²

Genderově podmíněné násilí je násilí, které je namířeno proti určité osobě na základě jejího pohlaví. Bývá chápáno většinou jako forma násilí, která postihuje ženy v nepoměrně větší míře. Příčinou je zneužívání nerovnováhy mezi muži a ženami ve společnosti, kdy ženy mají často méně možností a slabší pozici, jak se násilí bránit. Projevuje se například jako domácí násilí, nucená prostituce, obchodování se ženami či znásilnění.

1) Cyberbullying through the new media. Ed. Smith P. K., Steffgen G. Psychology Press: London and New York, 2013, s. 25

2) Cyberbullying through the new media. Ed. Smith P. K., Steffgen G. Psychology Press: London and New York, 2013, s. 24

3) Výzkumná studie
Gender a kybernásilí.
Gender Studies, o.p.s.
Praha. 2014.

V teoretické rovině je internet místem, kde mají všichni rovná práva a stejné možnosti, nezávislé na pohlaví uživatele/uživatelky. V praxi však internet odráží realitu a reprodukuje jevy a tendence, které se objevují ve společnosti. Stejně jako jsou ženy a dívky vystaveny specifickým formám násilí v reálném světě (například znásilnění či domácí násilí), i na internetu se stávají většinovými obětmi určitých forem násilí.³ To ovšem neznámá, že se muži obětmi takových násilných činů nestávají či nemohou stát. Je nutné mít na paměti, že tyto formy násilí, byť se s nimi setkávají převážně ženy, mohou mít vážné dopady i na muže. Právě pro specifickou přírodu násilí, se kterými se na internetu setkávají převážně ženy a dívky, bude následující kapitola popisovat formy a následky násilí, jehož obětí jsou právě ženy. Násilí na internetu je totiž velmi často spjato s motivy sexuálními. Genderově podmíněné násilí se tak vyskytuje i na internetu – ženy se stávají obětmi právě proto, že jsou ženy – jsou vystaveny sexuálním útokům a ponižování jen z důvodu příslušnosti k ženskému pohlaví. I muži mohou být obětmi takových násilných činů, oproti ženám ale v daleko menší míře – muži nebývají zpravidla terčem poznámek a útoků kvůli své sexualitě, až na výjimky, o kterých také pojednává následující text.

Kyberšikana v závislosti na pohlaví oběti

Specifické formy násilí na internetu na ženách a dívkách jsou:

- 1 **sexuální zneužívání**
- 2 **online násilí jako doprovodný jev fyzického násilí**
- 3 **šíření fotografií bez souhlasu**
- 4 **online obtěžování a kyberstalking**

1 **Sexuální zneužívání** zahrnuje například případy, kdy jsou ženy a dívky přemlouvány či dokonce nuceny k erotickému pózování na webkameru nebo přímo k pohlavnímu styku. V těchto případech pachatel s dívkami zpravidla velmi dovedně manipuluje – nejprve je zahrne komplimenty ohledně jejich vzhledu a posléze je přinutí, někdy i velmi jednoduše, aby se před ním svlékly na webkameru nebo mu poslaly své erotické fotografie. Zejména dívky s nízkým sebevědomím jsou velmi snadnou obětí, neboť takému člověku snadno uvěří a jeho přání splní. Svoji roli hrají i média a obecně hodnotové nastavení společnosti, kdy dívky ze všech stran vnímají, že jejich hodnota je přímo závislá na jejich sexuální přitažlivosti. Kromě situací, kdy dívka naváže na dálku vztah s pachatelem jakožto potenciálním přítelem, se vyskytují i případy, kdy dívky (případně i chlapci) podlehnou vidině přivýdělků a erotické fo-

tografie či videa posílají zcela dobrovolně za úplatu. Vedle nebezpečí zneužití takových materiálů jsou tyto případy rizikové i tím, že jejich oběti mohou skončit u ještě závažnějších aktivit jako je například prostituce. Jistota relativně snadného výtěžku může zejména mladé lidi stáhnout do zhoubné spirály sexuálního zneužívání a dalších velmi nebezpečných forem násilí, na internetu i mimo něj.

2 Páchání online násilí jako doprovodný jev fyzického násilí se objevuje u skutečných případů sexuálních napadení a znásilnění. Případy, kdy útočník nebo skupina útočnicků natočí svůj hrůzný čin na video (například znásilnění dívky partou spolužáků) a poté dívku nahrávkou vydírají, nejsou nijak ojedinělé. Oběť se ocitá v bludném kruhu, protože jí útočníci vyhrožují, že pokud čin nahlásí, video zveřejní a tím ji zostudí a zdiskreditují. Takové hrozbě dívky velmi těžko vzdorují a podobné případy končí i sebevraždou dívek.

3 Šíření fotografií bez souhlasu se může projevovat jako tzv. porno pomsta nebo sexting. Porno pomsta je termín, který označuje situaci, kdy lidé (většinou muži) uveřejní nahé fotky svých bývalých partnerek na internetové stránce, vyhrazené pro porno pomstu, spolu s jejich kontaktními údaji, včetně telefonního čísla, emailové adresy, facebookového profilu a adresy bydliště. Součástí může být také informace, že tyto ženy a dívky mají zájem o sexuální styk. Cílem je bývalé partnerky ponižít a pomstít se jim, ať již z jakéhokoliv důvodu (nejčastější důvodem bývá právě rozchod). Ženy jsou tak doslova bombardovány otravnými a ponižujícími vzkazy a výhrůžkami i od cizích lidí. Správci stránek často odmitají fotografie a údaje odstranit a je tedy velmi těžké se domoci jejich vymazání, pokud už byly jednou uveřejněny.

Častější formou šíření fotografií bez souhlasu mezi mládeží je sexting. I když mladí muži a mladé ženy se často fotí a posílají (polo)nahé fotografie zcela dobrovolně (jde o projev novodobého flirtování a randění), fotografie dívek se v průměru dostávají dál a k širšímu okruhu lidí, než bylo původně zamýšleno, a dívky také pocítí horší společenské následky sextingu. Sexting může vést k ponižení dívek a redukování jejich osobností pouze na části těla, zachycených na fotografii.

4 Online obtěžování a kyberstalking se staly běžnou formou násilného chování a kontroly žen poté, co ukončí partnerský vztah, stejně jako klasický stalking. Obtěžování může mít nejrůznější podoby, například výhrůžky bývalého partnera, že pošle intimní fotografie novému partnerovi, pokud se k němu dívka nevrátí. Nebo bývalý partner neustále vytváří nové emailové adresy či facebookové profily, aby své ex-přítelkyni mohl posílat urážející a obtěžující vzkazy a ta ho nemohla jednou provždy zablokovat. Častým případem je také zakládání falešného profilu ženy, prostřednictvím něho pak muž kontaktuje její přátele a známé a šíří o ní pomluvy.

Ženy se samozřejmě stávají obětmi kyberstalkingu i ze strany jiných lidí než svých současných a bývalých partnerů. Jsou napadány v chatových místnostech, na svých blozích nebo na Twitteru jen proto, že jsou ženy a vyjadřují nebo obhajují určitý názor. Výzkumy ukázaly, že pravděpodobnost obtěžování žen je daleko vyšší než u mužů. Při jednom experimentu byly založeny falešné identity muže a ženy. Ukázalo se, že na uživatelský účet v chatu s typicky ženskou přezdívkou přišlo v průměru 100 výhrůžných či urážlivých vzkazů denně, zatímco na účet s typicky mužskou přezdívkou jich přišly jen necelé 4 denně. Tato studie ukazuje, že ženy se často stávají obětmi obtěžování jen proto, že jsou ženy.⁴

4) Cyber-Violence Against
Women. West, J. Battered
Women's Support Services.
2014

Dopady na ženy a dívky jakožto oběti takového násilí mohou být psychologické, sociální, fyzické i ekonomické. Převládají psychologické následky od těch nejběžnějších, jako jsou pocity úzkosti a strachu, nespavost, záchvaty paniky, poškozené sebevědomí, pocity ponížení, až po velmi vážné – strach opustit domov, myšlenky na sebevraždu, sebepoškozování, posttraumatická stresová porucha, pocit ztráty kontroly nad svým životem. Ekonomické následky se projevují snížením šancí dosáhnout životních cílů v oblasti vzdělání i pracovní kariéry. Oběti mohou ztratit svoji práci kvůli informacím nebo fotografiím, které o nich kolují na internetu. Navíc s malou šancí tyto věci z internetu trvale odstranit se ženy s takovými následky mohou potýkat dlouhodobě, může to totiž odradit i případné budoucí zaměstnavatele. Poškozená pověst může zabránit také v povýšení a kariéřním postupu. Fyzické násilí může předcházet virtuálnímu násilí nebo jej může doprovázet či následovat. Pachatel online násilí se v některých případech neomezuje jen na svět internetu, nýbrž zaútočí i v reálném světě. Sociální následky jsou neméně vážné, některé ženy se musely odstěhovat, další se ocitají v izolaci od svých známých a přátel. Někteří z nich totiž uvěří pomluvám, které o ženě útočník na internetu šíří. Jiným případem jsou situace, kdy pachatel vyhrožuje oběti, že určité citlivé informace, fotografie či videa předá rodině ženy a obrátí tak její blízké proti ní. Kyberšikana obecně omezuje možnosti, jak mohou ženy a dívky participovat na dění v online světě. V důsledku toho se ženy stahují z internetu a upouští od svých aktivit. Tím ztrácejí možnost komunikace, což v současnosti, kdy se velká většina sociálních interakcí děje právě na internetu, vhání ženy do sociální izolace. Výše popsané formy kyberšikany, které zažívají ženy, mají negativní dopad i na společnost jako celek, neboť se tím udržuje přesvědčení o méněcennosti žen.

Zvláštním případem kyberšikany jsou útoky na (zejména mladé) muže a chlapce, které mají za cíl zpochybnit jejich heterosexuální orientaci nebo jsou otevřeně homofóbní. Chlapci v pubertálním či adolescentním věku si často potřebují potvrdit svoji mužnost. Někdy volí způsob potvrzování, který spočívá v sexuálním obtěžování dívek nebo ponižování

chlapců, kteří pro ně představují konkurenci nebo jsou vnímáni jako příliš femininní. Tito chlapci se pak stávají obětmi homofóbní šikany.⁵

Rozdíly ve vnímání kyberšikany u dívek a chlapců

Výzkumy⁶ ukazují, že chlapci používají informační technologie trochu jiným způsobem než dívky. Tyto rozdíly se u mladých lidí ukazují i ve vnímání kyberšikany a reakcích na ni. Obecně se dá říci, že chlapci jsou ke kyberšikaně tolerantnější, dívky zase ve svých aktivitách na internetu opatrnější. Při elektronické komunikaci berou chlapci věci méně vážně, protože věří tomu, že všechny problémy zvládnou vyřešit sami. Navíc se necítí nijak ohroženi, protože předpokládají, že obětmi pachatelů násilí na internetu se stávají převážně ženy nebo děti – to je ale mylný dojem (dívky jako oběti kyberšikany nad chlapci jen mírně převažují).

I v interakci s cizími lidmi se objevují určité rozdíly. Chlapci jsou komunikací s lidmi, které osobně neznají, otevřenější. Například na Facebooku častěji přijímají žádosti o přátelství od neznámých lidí.

Chlapci vnímají sexuálně laděné vzkazy mnohem častěji jako kompliment než jako urážku, na rozdíl od dívek. I tak ale mají mladí lidé tendenci vnímat erotické fotografie a sexuální narážky spíše neproblematicky. Za takovými navenek deklarovanými postoji ovšem mohou být jiné motivy, než jejich skutečné pocity. Sexuální narážky jsou součástí jakési „neškodné hry“ mezi vrstevníky. Ten, kdo by se proti nim otevřeně vymezil nebo protestoval (ať už dívka či chlapec), by před ostatními ztratil tvář. Akceptování takového chování patří mezi pravidla hry, kterou mezi sebou vrstevníci hrají. Bohužel to může mít za následek situaci, kdy je ve vyhrocených případech obviněna oběť (neboť pod tíhou společensky vynuceného souhlasu s takovým chováním se navenek zdá, že oběť s kybernásilím souhlasí a podílí se na něm). Jako příklad může posloužit případ, kdy dívka pod tímto společenským tlakem (nechtěla být považována za „citlivku“) poslala svému příteli na jeho přání svoji nahou fotografii a ten ji dále šířil mezi spolužáky. Škola ale dívku obvinila z podílu na tomto jednání a dívka se tak de facto stala dvojitou obětí kybernásilí. ■

5) Cyber-Bullying: Issues and Solutions for the School, the Classroom and the Home. Shariff, S. Routledge. 2008. s. 41

6) Výzkumná studie Gender a kybernásilí. Gender Studies, o.p.s. Praha. 2014.

3.

JAK MLUVIT S RODIČI
O KYBERŠIKANĚ

M

- Mluvte s nimi o tom, čemu by měli věnovat pozornost. Rodiče by si měli především **všimát** změn v chování svého dítěte. Například když se dítě najednou začne vyhýbat online komunikaci, je vždy dobré zkontrolovat, proč tomu tak je. Bez ohledu na to, zda se nás problém kyberšikany dotýká, nebo ne, musíme si uvědomit, že internet není hračka a skrývá určitá nebezpečí. Tento fakt by měl být zřejmý jak rodičům, tak dětem.

- Rodiče by s dětmi měli o nevhodném chování na internetu **mluvit**. Výzkum ukázal, že 60% dívek a 46% chlapců přijalo někdy žádost o přátelství na Facebooku od člověka, kterého vůbec neznali. 22% dívek a 30% chlapců se rozhodlo setkat s osobou, se kterou se seznámili na internetu.⁷ Samozřejmě není nutné a ani žádoucí panikařit, ale je třeba vědět, jaká rizika mohou při užívání internetu nastat.

- Rodiče by měli **vědět**, zejména v případě mladších dětí, k čemu internet používají a jaké stránky navštěvují.

- Nejen ve škole, ale i doma by se mělo **diskutovat** o tom, jaké informace není vhodné zveřejňovat a proč. Je potřeba mluvit o možných důsledcích v budoucnosti – negativním vlivu na kariéru či osobní život.

- Navrhněte rodičům, ať si se svými dětmi zkusí **vytvořit pravidla** bezpečného používání internetu, včetně internetu na mobilních telefonech.

- Informujte rodiče o všech aspektech kyberšikany. Měli by **znát** obě stránky, jak z pohledu oběti, tak z pohledu pachatele. Dětem by mělo být jasné, že jejich účast na kyberšikaně je v každém případě nepřijatelná.

- Mluvte s rodiči o roli svědectví. Lidé se stávají obětmi násilí často v přítomnosti druhých, s jejich pasivní účastí. Stejně tak je tomu u kybernásilí. Svědek/svědka mohou vyhledat pomoc. Zdůrazněte přitom, že je dětem nutné **vysvětlit**, že se nejedná o žádné žalování nebo „práskáčství,“ nýbrž jen o rozumnou reakci na páchaní násilí.

7) Výzkumná studie Gender a kybernásilí. Feminotéka. Varšava. 2014.

- Rodiče i jejich děti by měli vědět, že kyberšikanu páchá ve většině případů osoba, kterou oběť dobře zná a která se chce za něco pomstít nebo bere šikanu jako vtip. Může to být známý, bývalý/á nebo současný/á partner/ka, někdo z rodiny, spolužák, spolužačka, kamarád/ka apod.
- Zeptejte se rodičů, jaké informace spojené s jejich dětmi sami na internetu uveřejňují. Často se stává, že fotografie dětí, které rodičům připadají jako vtipné a roztomilé, mohou děti zraňovat nebo ztrapňovat. Rodiče by proto měli být opatrní a pečlivě **zvažovat**, jaké informace a jakým způsobem je dávají k dispozici ostatním.
- Rodiče by měli dát svým dětem jasně najevo, že v případě problémů v tom nejsou samy a vždy se na ně mohou obrátit pro pomoc.

Toto jsou jen některé z otázek, kterým byste se v diskuzích s rodiči měli věnovat. Snažte se vyvarovat debaty, která povede k jednoznačným závěrům typu „teenageři se prostě takto chovají, policie to nevyřeší a nejlepší bude, když to necháme být.“ I kdybychom byli schopni poskytnout jen psychologickou podporu, je to i tak dost.

4.

JAK REAGOVAT NA KYBERŠIKANU – PRAKTICKÉ KROKY PRO STUDENTY A STUDENTKY

Z

Z metodických důvodů se doporučuje před vlastní diskusí udělat ve třídě brainstorming, aby studenti a studentky mohli sdílet své vlastní nápady, co dělat, pokud se stanou obětmi kyberšikanů.

Rady a tipy:

- Útočnickovi/útočnici neodpovídejte. Zablokujte ho/ji, ale obsah zpráv si pro jistotu uložte (udělejte printscreen). Důkaz, uložený na bezpečném místě, si ponechte i v případě, že obsahuje informace odhalující vaše soukromí a intimní detaily. Anonymita dává útočnickům ohromnou sílu, ale na druhou stranu veškeré online interakce zůstávají zaznamenané a lze je dohledat i po jejich smazání. Důkazy jsou velmi důležité. Ukládání historie chatů, zpráv a emailů – to všechno může pomoci násilí rychleji zastavit.

- Nesnažte se mstít. Nemá to smysl, zejména proto, že na to útočnick/útočnice čeká. Nehraje jeho/jejími kartami.

- Věřte své intuici – když se vám něčí chování nelíbí, když máte pocit, že někdo ohrožuje vaši bezpečnost nebo vás sexuálně obtěžuje, s největší pravděpodobností máte pravdu. Reagujte okamžitě. Odhlaste se a vyhledejte pomoc – informujte někoho, komu důvěřujete (mohou to být rodiče, učitel/ka, školní psycholog/psycholožka nebo kdokoli jiný), o tom, co se děje, abyste to mohli společně nahlásit správci webových stránek nebo policii.

- Ujistěte se, že nikdo nezná heslo k vašemu účtu či profilu.

- Jestliže máte podezření, že jste se stali obětí kyberšikanů, prohledejte internet. Pokud o sobě naleznete takové informace, které se vám nelíbí, udělejte si kopii a nahláste problém administrátorovi. Informujte také dospělou osobu.

I přesto, že oběť kyberšikanů odejde z internetového fóra nebo přestane používat sociální síť, není zaručeno, že útočnick/útočnice se svými útoky přestane. Násilí může pociťovat nepřímě – útočnick/útoč-

nice se může pokusit oběť zdiskreditovat, manipulovat a zfalšovat fotografie, videa apod. Proto je důležité, aby kdokoliv, kdo o kyberšikaně ví, oběti poskytl pomoc a podporu. Myslet si, že dívky, které zažívají sexuální obtěžování v podobě kyberšikan, se s problémem vypořádají samy, je stejně nesmyslné jako tvrzení, že oběť násilného trestného činu na ulici by si vše měla vyřešit sama.

Studenti a studentky by měli být také seznámeni s právními následky kyberšikan, stalkingu a dalších forem kybernásilí, aby pochopili, že takové jednání je trestný čin a pachatel/ka může být trestně postížitelný/á. ■

5.

AKTIVITY K VYUŽITÍ
V HODINÁCH

AKTIVITA: FACEBOOK – VĚC SOUKROMÁ, NEBO VEŘEJNÁ?

Cíl	Studenti a studentky si uvědomí, jak je důležité mít kontrolu nad informacemi, které o sobě na internetu dávají k dispozici.
Čas	90 minut (nebo 2 x 45minut – pokud není možné zařadit dvě vyučovací hodiny po sobě)
Pomůcky	Flipchartový papír, izolepa či lepicí guma na připevnění papíru na zeď, fixy, samolepicí bločky, počítač s přístupem na internet (nebo vytištěné náhledy veřejných Facebookových profilů), projektor
Počet osob	20-25 studentů / studentek

- Požádejte studenty a studentky, aby na samolepicí bločky anonymně napsali, kolik času denně (počet hodin či minut v průměru) tráví na Facebooku nebo na té sociální síti, kterou používají nejčastěji.
- Zeptejte se, zda se na uvedených sociálních sítích cítí naprosto bezpečně nebo zda pocít'ují nějaká rizika při jejich používání.
- Zeptejte se, zda znají nastavení a nástroje pro soukromí a vědí, co si pod tím představit. Otestujte studenty a studentky, jestli mají představu o tom, jak často Facebook mění tato nastavení a může-li se stát, že nějaká informace, kterou původně mohli vidět pouze přátelé, je najednou dostupná veřejně všem.
- Diskutujte se studenty a studentkami o výhodách a nevýhodách veřejného sdílení osobních informací. Plusy a mínusy pište na flipchartové papíry nebo na tabuli. Zhodnot'te, převažují-li výhody či nevýhody. Obvykle je nevýhod více, pokud ale z nějakého důvodu převažují výhody, v diskusi studenty a studentky požádejte, aby specifikovali možné situace, které mohou nastat v případě, že má někdo profil veřejně přístupný bez jakýchkoliv omezení.
- Jako další krok se společně zamyslete nad tím, jak mohou ostatní zjistit osobní informace o konkrétní osobě, kromě čtení informací

z profilu. Běžné odpovědi jsou: z fanouškovských stránek, fotografií, statutů, z označení na fotografiích jiných lidí apod. Zeptejte se, zda je označování (tagování) jiných osob automatické, nebo vyžaduje souhlas toho, kdo je označen. Diskutujte o výhodách a nedostatcích vyžadování souhlasu. Zeptejte se, zda je dobré mít seznam přátel veřejný nebo soukromý, podobně také zájmy a „lajky“. Společně se pokuste analyzovat, jaká rizika mohou vyplývat z veřejně dostupného seznamu přátel či zájmů.

- Požádejte studenty a studentky, aby si nejprve sami pro sebe analyzovali svoje fotografie na Facebooku – co vypovídají o nich samých, jaký dojem mohou vyvolat u druhých lidí. Poté je vyzvěte, aby své postřehy sdíleli. Pokud nechtějí nebo mezi nimi nepanuje jednoznačná důvěra, nechte je, aby si svá zjištění nechali pro sebe. Namísto soukromých profilů pak můžete pro společnou diskuzi použít například veřejný profil slavné osobnosti. Jako vodítko v diskuzi vám mohou posloužit následující otázky: Můžeme podle fotografií poznat, v jaké zemi či městě daný člověk žije, zda má rodinu nebo co rád jí, jaká místa rád navštěvuje, jakou hudbu poslouchá nebo jaké se mu líbí filmy? I přestože místo pobytu nebo název školy výslovně na svém profilu neuvedeme, z označování míst, lajkování stránek a členství ve skupinách si cizí lidé mohou snadno odvodit naše osobní údaje.

- Diskuzi můžete rozšířit o téma sdílení osobních údajů při registraci na nejrůznější stránky a portály. Zdůrazněte, že nemáme absolutně žádnou povinnost zadávat naše telefonní číslo, adresu nebo datum narození. Navzdory běžné praxi, kdy z nás osobní data páčí firmy z komerčních a marketingových důvodů, měli byste u mladých lidí podporovat kritický přístup: skutečně musí firma prodávající kosmetiku nebo oblečení vědět, kdy jsme se narodili?

Studenti a studentky by měli pochopit, že jejich osobní fotografie obvykle stačí k tomu, aby si o nich kdokoliv udělal poměrně přesný obrázek. Veřejně dostupné fotografie mohou vést k nechtěným interakcím s jinými uživateli a uživatelkami.

- Společně se podívejte na vybrané Facebookové profily (nemělo by se jednat o profil někoho ze třídy nebo školy). Profily analyzujte, ale vyhněte se jeho hodnocení. Co říkají příspěvky o majiteli / majitelce profilu? Všimněte si použitých výrazů a fotografií. Vnímáte nějak jinak příspěvky a fotografie, které na svůj profil dávají dívky a chlapci? Bude dívka s velkým množstvím „selfies“ na svém profilu vnímána stejně jako chlapec?

DŮLEŽITÉ

Vyhnete se hodnocení a nekomentujte osoby na fotografiích. Pokuste se najít odpověď na otázku, jestli způsob, jakým vnímáte konkrétní osobu, nezávisí na tom, zda se jedná o muže nebo ženu, spíše než na kontextu. Jinými slovy „večírkový typ“ se lehcce může změnit v „couru“, pokud se jedná o dívku. V jiném případě je fotografie dobře vypadající a pěstěné dívky vnímána pozitivně, pokud by ale šlo o chlapce, může být označen jako „teplouš“.

Na závěr připomeňte, že nastavení profilů, jak těch vlastních, tak profilů přátel, je opravdu důležité. Také zdůrazněte, že jednotlivé osoby na sociálních sítích máme tendenci vnímat prostřednictvím genderových, sexuálních a dalších stereotypů.

AKTIVITA: KVÍZ – DOPOUŠTÍTE SE KYBERNÁSILÍ?	
Cíl	Studenti a studentky se zamyslí nad svým vlastním chováním na internetu v kontextu kyberšikany.
Čas	45-60 minut
Pomůcky	Dotazníky, flipchartový papír, fixy pro sepsání pravidel.
Počet osob	25 studentů / studentek

Mladí lidé často dokážou kyberšikany a sexuální obtěžování definovat, ale to ještě neznamená, že je umí rozpoznat i v praxi. Díky kvízu mají možnost zamyslet se hlouběji nad svým chováním a reflektovat jej v diskusi s ostatními.

Na začátku si dohodnete pravidla, kterými se budete řídit. Mělo by zaznít, že to, co si během této aktivity sdělíte, zůstane pouze a jen mezi vámi. Jestliže máte podezření, že by mohlo dojít k porušení tohoto pravidla, požádejte studenty a studentky, aby kvízové otázky zodpověděli, ale nesdíleli své odpovědi s ostatními. Kvíz mohou vyplnit také zcela anonymně. Otázky můžete tedy probírat společně, nebo se nad svými odpověďmi zamyslí každý sám a v závěrečné diskusi se soustředíte na obecná rizika, která mohou z otázek uvedených v kvízu vyplynout.

Kvíz:

Ohodnoťte sami sebe podle toho, zda a kolikrát jste udělali níže uvedené činnosti. Dejte si 0 bodů, pokud jste to nikdy nedělali, 1 bod, pokud jste to udělali jednou nebo 2krát, 2 body, pokud jste to udělali 3-5krát, 3 body, pokud jste to udělali více než 5krát.

Už jste někdy...

- _____ přihlásili se pod uživatelským jménem někoho jiného, abyste získali nějaké informace?
- _____ poslali email nebo zprávu z účtu někoho jiného?
- _____ vydávali se na internetu za jinou, reálně existující osobu, kterou znáte osobně?
- _____ někoho provokovali nebo zastrašovali prostřednictvím mobilu či internetu?
- _____ neřekli někomu v online konverzaci, kdo skutečně jste?
- _____ přeposlali soukromou konverzaci nebo email bez svolení druhé osoby?
- _____ vyvěsili na Facebooku, jiné sociální síti nebo jakémkoliv webu fotku nebo informaci o někom jiném, bez jeho souhlasu?
- _____ vytvořili online hlasování o někom, aniž by s tím dotyčný/á souhlasil/a?
- _____ použili informace, které jste našli na internetu, za tím účelem, abyste někoho sledovali, provokovali, ztrapnili nebo otravovali?

- _____poslali někomu vulgární nebo děsivé vzkazy, byť jen z legrace?
- _____vyjádřili se na internetu sprostě?
- _____zaregistrovali někoho jiného někam, aniž byste měli svolení dotyčné osoby?
- _____použili jméno v chatu nebo emailové adrese tak, že vypadaly jako adresa či jméno někoho jiného?
- _____z jakéhokoliv důvodu použili něčí heslo, aniž byste k tomu měli svolení?
- _____nabourali se do počítače někoho jiného?
- _____poslali někomu úmyslně vir?
- _____vyvěsili online o někom neslušné věci nebo lži?
- _____napsali v internetovém fóru nebo na sociální síti nějaký sprostý nebo zlý komentář?

Sečtete všechny body a vypočítejte si konečné skóre.

0-5 bodů: Nemáte se čeho bát, vaše chování online je bez problémů.

6-10 bodů: Pravděpodobně jste neudělali nic hrozného, ale snažte se své chování neopakovat, protože vše, co jste zaškrtili, mohou být trestně postihnutelné činy. Mějte na paměti, že vaše zábava může druhým způsobit trápení a bolest.

11-18 bodů: Vaše chování se musí zlepšit! Udělali jste mnoho věcí, které jsou nebezpečné a dokonce trestné.

více než 18 bodů: Šlápnete na brzdu, ubíráte se velmi špatným směrem! Bez debat splňujete všechna kritéria pachatele/ky kybernásilí. Začněte přemýšlet o tom, co jste komu způsobili, dříve než vás nebo vaše oběti doženou negativní důsledky vašich aktivit, pokud se tak už nestalo.

(volně převzato z http://stopcyberbullying.org/teens/are_you_a_cyberbully.html)

AKTIVITA: CO KDYŽ...	
Cíl	Seznámit studenty a studentky s možnostmi, jak reagovat v případech kyberšikany a sexuálního obtěžování na internetu. Motivovat je a posílit jejich sebevědomí, aniž by museli jít cestou potvrzování své fyzické či společenské atraktivity na internetu.
Čas	0 minut (nebo 2 x 45minut – pokud není možné zařadit dvě vyučovací hodiny po sobě)
Pomůcky	Listy s modelovými příklady situací, flipchartový papír, fixy.
Počet osob	20-25 studentů / studentek

❶ Připravte vytištěné listy s modelovými příklady situací, které by se mohly stát. Příklady by se měly vztahovat k situacím s různou mírou rizika. Situace mohou navrhnout i studenti a studentky sami; některých možných rizik si dospělí nemusí být nutně vědomi.

Modelové příklady situací:

A. Někdo, koho neznáte, ale s kým již nějakou dobu chatujete, se s vámi chce setkat osobně. Vy byste se s ním také rádi setkali. Jak to zařídíte? Na co byste si měli dávat pozor?

B. Někdo vám posílá výhružné zprávy. Stává se to poměrně často, zejména v noci. Zprávy jsou odesílány z neregistrovaného čísla. Co uděláte?

C. Někdo, s kým si na chatu píšete poměrně dlouhou dobu a ke komu už jste si vytvořili vztah, vás požádá o fotografii, na které jste nazí. To se vám nelíbí, ale zároveň nechcete tuto osobu ztratit. Váháte, protože vám tvrdí, že pokud to neuděláte, ukončí s vámi veškerou komunikaci.

D. Kamarád vás nahraje na video bez vašeho vědomí. Toto video vás má zsměšnit. Jak zareagujete?

Na základě těchto čtyř příkladů můžete vytvořit společně se studenty a studentkami další modelové situace.

❶ Ten\ta, kdo modelovou situaci navrhne, by měl/a také navrhnout možná řešení této situace. Pokud si s řešením konkrétní situace neví rady, zbytek třídy může pomoci. Sepište všechny nápady na flipchart nebo na tabuli.

VAŠE ROLE:

Moderujte diskuzi. Nezapomínejte, že nápady by neměly být žádným způsobem hodnoceny. Může se stát, že někdo podobnou situaci zažil. Společně rozhodněte, které z navrhovaných situací jsou relevantní a reálně možné.

ŘEŠENÍ MODELOVÉHO PŘÍKLADU SITUACE A: Setkání s někým, koho znáte jen přes internet, může být opravdu vzrušující, ale také může být velkým zklamáním. V diskuzi nad řešením této situace zdůrazněte, že schůzku mohou studenti a studentky kdykoliv odmítnout, zvláště když mají být sebemenší pochybnosti nebo jim je cokoliv nepříjemné.

Pobavte se o místě schůzky. Studenti a studentky by měli sami navrhnout, že takové setkání by mělo proběhnout na bezpečném místě, kde jsou i další lidé, například v kavárně či na jiném veřejném místě za denního světla. Pokud se má schůzka uskutečnit v jiném městě, je dobré mít dopředu vyhledaný jízdní řád zpátečních autobusů či vlaků.

Nezapomeňte v diskuzi zmínit, že je důležité se o schůzce někomu zmínit, dospělému člověku nebo alespoň kamarádovi, kamarádce. Vždy byste měli mít někoho, kdo ví, kde se máte setkat a s kým. Můžete se také domluvit, že vám během schůzky zavolá a ujistí se, že je vše v pořádku.

Diskutujte o možných rizicích, ale bavte se i o pozitivěch schůzky. Studenti a studentky by měli vědět, že nejsou zodpovědní za city a chování někoho jiného.

ŘEŠENÍ MODELOVÉHO PŘÍKLADU SITUACE B: Na tomto příkladu vysvětlíte význam slova stalking, aby studenti a studentky pochopili, že takové chování je trestný čin a měl by proto být nahlášen na policii. Zdůrazněte, že je potřeba informovat o problému dospělého člověka. Vysvětlíte, co v případě kyberšikany dělat, pokud to studenti a studentky nevědí. Je nezbytné zmínit, že šikanující chce šikanovanou osobu vtáhnout do své hry. Nejdůležitější je si tedy uvědomit, že skutečně nechceme, aby nám někdo takové zprávy posílal, a že jakékoliv nepříjemné pocity a psychické stavy, které v takové situaci zažíváme, bychom neměli ignorovat. Čím déle jsme kyberšikaně vystaveni, s tím horšími následky se potom musíme vyrovnávat.

DŮLEŽITÉ

Informujte se o posttraumatické stresové poruše. Není nutné se o ní zmiňovat ve třídě, nicméně pokud budete vědět, jaký vliv může stalking na oběti mít, lépe se vám tato aktivita ve třídě povede.

Zeptejte se studentů a studentek, kdo by mohl být onou důvěryhodnou osobou, na kterou by se mohli v případě kyberšikany obrátit s prosbou o pomoc. Nezapomeňte zmínit možnost kontaktovat linku důvěry nebo odborného poradce/odbornou poradkyni jako je například školní psycholog/psycholožka.

ŘEŠENÍ MODELOVÉHO PŘÍKLADU SITUACE C: Studenti a studentky by měli vědět, že nikdo nemá právo je vydírat nebo nutit k něčemu, co nechťejí. Zeptejte se jich, jestli má cenu zůstat v kontaktu s někým, kdo si klade takové podmínky. Chtěli by s někým takovým být a důvěřovali by mu? Pamatujte na to, že jejich názory nesmíte hodnotit. Mladí lidé mohou mít jiný postoj k sexualitě a i když se vám některé věci mohou zdát nepřijatelné, nemáte právo je kvůli tomu odsuzovat. Můžete ale navrhnout určitá řešení. Upozorněte na to, že jakmile fotografii někomu pošleme, může být okamžitě zneužita, a to bez našeho vědomí a souhlasu. Na Facebooku existují stránky, kde teenageři uveřejňují erotické fotografie. Další fotografie zveřejňují třetí osoby, které nejsou přímo adresáty ani odesílateli. Posílání intimních a erotických fotografií člověku, ke kterému nemáme naprostou důvěru, lze přirovnat k situaci, kdy stejnou fotografii necháme ležet na sedadle v autobuse. Možná se nic nestane a nikdo si jí nevšimne, ale možná si jí všichni cestující začnou podávat a prohlížet. Je to velmi nebezpečná situace.

ŘEŠENÍ MODELOVÉHO PŘÍKLADU SITUACE D: Ukažte studentům a studentkám výňatky z příslušných zákonů, aby pochopili, co je a není dovoleno. Možná že ti, kdo by takové video chtěli zveřejnit, od svého záměru ustoupí, protože se budou bát právních následků. Povzbud'te je, aby hledali pomoc – znovu se vracíme k roli svědka, který může páchanému násilí pasivně přihlížet a tím se stát také pachatelem, ale může také naopak oběť podpořit a dodat jí odvalu. Samozřejmě i v této situaci by měla být informována dospělá osoba, aby oběti mohla pomoci.

Diskutujte také o problému obecně – kultura kyberšikany vede k situacím, v nichž si nikdo nemůže být jistý spolehlivostí svého přítele a kdokoliv se může stát další obětí. Nechte studenty a studentky zamyslet se nad tím, jaké přátele by chtěli mít kolem sebe a jakými přáteli by sami chtěli být druhým.

Během této aktivity dávejte bedlivě pozor na to, co studenti a studentky říkají. Můžete zjistit, že ve třídě je nějaký problém. Aktivita je příležitostí, jak se pobavit o vztazích ve třídě, ale také jak zaregistrovat potenciálně nebezpečnou situaci, ať již jde o fyzické násilí nebo kybernásilí.

AKTIVITA: KDE SE BERE NENÁVIST NA INTERNETU?	
Cíl	Studenti a studentky by měli pochopit, že internet není soukromým, nýbrž veřejným prostorem, a že uveřejňování informací, fotografií a videí může mít nečekané následky..
Čas	45-60 minut
Pomůcky	Počítač s přístupem na internet (nebo vytištěné náhledy diskuzí na internetových fórech spolu s definicemi pojmů vztahujících se k diskriminaci), flipchartový papír, fixy.
Počet osob	20-25 studentů / studentek

❶ Diskutujte se studenty a studentkami o tom, proč jsou lidé na internetu daleko odvážnější než v reálném světě. Pokuste se společně definovat, co tvoří soukromou a veřejnou sféru. Jak se liší? Proč by měl být internet považován za veřejný prostor?

❷ Prohlédněte si společně internetová fóra, na kterých se mohou vyskytovat nenávistné projevy nebo nadávky. Požádejte studenty a studentky, aby vybrali všechny předsudky, stereotypy a názory, které pramení z nenávisti a ideologie. Představte základní pojmy k anti-diskriminaci. Debatujte o tom, co tyto příspěvky vypovídají o jejich autorech a autorkách.

❸ Společně se zamyslete nad vážnými důsledky, které by mohly nastat, pokud by studenti a studentky sami psali podobné komentáře. Jak by jejich rodiče, sourozenci a vyučující reagovali a jaké by s tím v budoucnu mohli mít problémy? Jak by reagovali jejich zaměstnavatelé, klienti nebo vyučující na vysoké škole?

❹ Do úvahy o slovních útocích na internetu můžete zahrnout i následující otázky: Řekli byste stejné věci někomu do očí? Použili byste stejné výrazy a urážky, kdybyste byli ve výtahu s člověkem silnějším, než jste vy?

Coby učitel/ka - moderátor/ka máte za úkol vést diskuzi a shrnout odpovědi studentů a studentek. Na flipchart nebo interaktivní tabuli sepište seznam možných důsledků.

AKTIVITA: NÁSLEDKY KYBERŠIKANY	
Cíl	Studenti a studentky si uvědomí, že následky kyberšikany mohou být u chlapců a dívek odlišné, protože se často stávají obětmi odlišných forem kyberšikany.
Čas	90 minut (nebo 2 x 45minut – pokud není možné zařadit dvě vyučovací hodiny po sobě)
Pomůcky	Flipchartový papír, fixy, samolepící bločky nebo barevné papírové kartičky.
Počet osob	20-25 studentů / studentek

Poznámka na úvod: aktivité může předcházet obecná diskuse o genderových stereotypch a sexismu.

Sexismus

Přesvědčení, že oběma pohlavím – mužům a ženám – jsou přisouzeny specifické vlastnosti a schopnosti a kvůli těmto předpokladům si muži a ženy nejsou a nemohou být rovni. Jedno z pohlaví je podle tohoto přesvědčení nižší, méně důležité a méně schopné.

Genderové stereotypy

Ustálené a zjednodušené představy o ženách a mužích a o jejich vlastnostech a společenských rolích. Genderové stereotypy předpokládají, že vlastnosti, schopnosti, chování a další charakteristiky životních stylů žen a mužů jsou zcela odlišné a vyplývají z biologických rozdílů. Muži a maskulinita jsou přitom ve většině společenského života považovány za hodnotnější než ženy a femininita.

❶ Prostřednictvím brainstormingu nebo jiných aktivizujících metod si připomeňte nejrůznější formy kyberšikany. Požádejte studenty a studentky, aby je napsali na samolepící kartičky a nalepili na flipchart. Když je seznam hotový, dostanou za úkol společně zvážit, zda se všechny formy kyberšikany dotýkají dívek i chlapců stejnou měrou.

❷ Cílem aktivity je poukázat na rozdíly, které zažívají dívky a chlapci jakožto oběti násilí, a také na dvojí metr, kterým se měří dívkám i chlapcům odlišně. Příkladem může být hodnocení vzhledu dívek a odsouzení těch z nich, které nesplňují estetická očekávání. I chlapci se mohou stát obětmi kyberšikany kvůli svému vzhledu, nicméně tyto případy nejsou tak časté jako u dívek. Ponižení spojené se sexualitou může nicméně negativně ovlivnit jak dívky, tak chlapce.

③ Jednou barvou označte ty formy kyberšikany, které postihují více dívky, a druhou barvou ty, které postihují více chlapce. Třetí barvou můžete označit ty, které podle vás dopadají na dívky i chlapce stejnou měrou. **Začněte s odsuzováním a hromadnou nenávistí zaměřenými na vzhled** – sprosté poznámky, ponižování, vulgární hodnocení vizáže a podobně. Můžete zmínit, že chlapci, kteří velmi dbají o svůj vzhled, se setkávají s jinými komentáři než dívky. Zkuste se společně zamyslet nad tím, kde se tyto vizuální normy berou, kdo o nich rozhoduje a kdo rozhoduje o tom, jestli někdo do estetické normy zapadá nebo ne. **Nezapomeňte zdůraznit, že žádné univerzální estetické normy neexistují, přesto se lidé chovají, jako kdyby takové standardy skutečně existovaly.**

④ Zeptejte se studentů a studentek, co mohou takové vnucené normy krásy u dívek a chlapců způsobit. Zapisujte zvlášť odpovědi pro dívky a zvlášť pro chlapce. V odpovědích může zaznít, že muži, pokud se snaží dostat domnělým ideálům krásy, bývají často označováni za gaye. Přehnaná očekávání u dívek zase může vést k poruchám příjmu potravy – pokud tento problém nikdo nezmíní, určitě jej v diskusi uveďte a zdůrazněte, že snaha dostat ideálu krásy v tomto případě může vést i ke smrti. Můžete také zmínit paradox, kdy dívky, které naplňují ony ideály krásy, mohou být označeny nevybíravými výrazy typu „děvka.“ Na druhou stranu pokud dívka tyto normy nesplňuje, padají na její adresu komentáře, které její vzhled hodnotí velmi nelichotivě. Mnoho dívek navíc musí čelit nechťeným sexuálními návrhům a je vystaveno urážkám a vulgárním komentářům.

⑤ Podívejte se společně na nějakou internetovou stránku bulvárního deníku nebo na jeho facebookový profil a zkuste porovnat, jaká očekávání vůči ženám a mužům lze nalézt v článcích a v komentářích pod nimi. Uživatelé/lky často komentují ženy velmi nelichotivým způsobem, zaměřují se přitom zhusta na jejich vzhled – hodnotí, že jsou tlusté, že vypadají staře, nebo berou jejich vzhled jako záminku k hodnocení jejich morálky. Jen ve velmi málo případech se s podobnými komentáři setkáme v případě mužů. Zkuste najít, zda je v něčem situace opačná, existuje nějaký typ negativní reakce, která je cílena specificky na muže? Můžete také porovnat bulvární stránky s těmi serióznějšími, podívejte se, zda v nich lze také nalézt rozdílná očekávání vůči mužům a ženám (např. žena by měla dobře vypadat, muž by měl být průbojný macho).

⑥ Proberte i další formy kyberšikany, jako jsou virtuální vyloučení z kolektivu, posílání textových zpráv z cizího účtu, obtěžování atd. Společně se zamyslete nad tím, jak se tyto formy kyberšikany mohou vyvíjet v závislosti na tom, zda se obětí stane dívka nebo chlapec.

⑦ Nakonec znovu upozorněte na to, že je nezbytné na násilí reagovat. Připomeňte zásadní roli svědka a povzbuďte studenty a studentky k tomu, aby se vždy obrátili pro pomoc na člověka, kterému důvěřují. ■

6.

DALŠÍ INFORMAČNÍ ZDROJE

Internetové zdroje

NCBI – národní centrum bezpečnějšího internetu

<http://www.ncbi.cz/>

Cílem nevládní neziskové organizace je přispívat k bezpečnějšímu užívání internetu. Mezi její projekty patří například:

Škola bezpečně online: zvýšení kvality vzdělání v oblasti bezpečného užívání internetu v Pardubickém kraji

Cílovou skupinou jsou vyučující na ZŠ a SŠ v Pardubickém kraji, pro ně byly také vytvořeny metodiky.

<http://www.ncbi.cz/op-vk/projekt-skola-bezpecne-online.html>

Safer Internet CZ

Projekt propaguje bezpečnější užívání internetu a dalších komunikačních technologií, vzdělává děti, rodiče, pečovatele, učitele a sociální pracovníky, bojuje proti šíření ilegálního obsahu.

www.saferinternet.cz

SocialWeb-SocialWork

Program je určen pro sociální pracovníky a pracovnice a další, kteří pracují s dětmi, mládeží a rodinami.

<http://www.ncbi.cz/evropska-komise/projekt-socialweb-socialwork.html>

Mladí proti nenávisti online – žít, učit se a jednat pro lidská práva

Projekt se zaměřuje na potlačení projevů nenávisti v online prostředí. Cílovou skupinou jsou především mladí uživatelé a uživatelky internetu a dospělí – vyučující.

<http://www.ncbi.cz/projekty/mladi-proti-nenavisti-online.html>

POSCON – pozitivní obsah pro děti

Cílem projektu je pomoci dětem při jejich prvních krocích ve světě online.

<http://prodeti.ncbi.cz/>

Centrum PRVoK – centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

www.prvok.upol.cz

Centrum se orientuje na oblast rizikových komunikačních jevů spojených s využíváním informačních a komunikačních technologií dospělými, ale i dětmi. Zaměřuje se na prevenci rizikového chování na Internetu (kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sociální sítě, sociální inženýrství, sexting atd.). Na <http://www.e-bezpecni.cz/> lze nalézt audioarchív rozhlasových pořadů o rizicích internetu; vzdělávací akce pro děti, pro vyučující i rodiče, online poradnu a výsledky z výzkumných šetření.

Bezpečně-online

Stránky pro teenagery, rodiče a vyučující s informacemi o bezpečném používání internetu, prevenci a řešení kyberšikany. Obsahuje také výukové materiály.

www.bezpecne-online.cz

www.protisikane.cz

E-Nebezpeci pro učitele

Projekt je zaměřen na vzdělávací aktivity pro vyučující na všech typech škol, kteří potřebují získat nové znalosti a dovednosti v oblasti rizikového chování spojeného s využíváním informačních a komunikačních technologií – zejména internetu a mobilních telefonů.

www.e-nebezpecni.cz

Minimalizace šikany

Informační portál o šikaně na školách obsahuje praktické rady pro rodiče, učitele a děti, jak řešit šikanu a jak jí předcházet.

<http://www.minimalizacesikany.cz>

Internetové zdroje v angličtině

Obecné rady pro uživatele a uživatelky internetu

Jak být na internetu v bezpečí? Organizace Working to Halt On-line Abuse (WHOA) mimo jiné radí, že přezdívky, uživatelská jména, emailové adresy apod. by měly být neutrální, tedy ne roztomilé zdobnělny, eroticky laděné ani explicitně ženské.

<http://www.haltabuse.org/resources/online.shtml>

Stop Cyberbullying Before It Starts

Zdroj osvědčených postupů, jak se bránit kyberšikaně a jak jí předcházet, vydala Národní Rada pro Prevenci Kriminality v USA.

(<http://www.ncpc.org/resources/files/pdf/bullying/cyberbullying.pdf>).

Stop Cyberbullying

Webová stránka obsahuje test, který lze použít při výuce dětí a mládeže různého věku. Může sloužit jako zpětná vazba, zda se sami nedopouští kyberšikany. Na stránce lze nalézt i další inspirativní aktivity pro práci s mládeží a také výzvu mladým lidem, aby nebyli pasivní a postavili se proti násilí.

<http://www.stopcyberbullying.org/index2.html>

Take Back the Tech

Kampaň „Take Back the Tech“ běží od roku 2006. Každý rok se aktivně zapojuje do 16 dnů aktivismu proti násilí založenému na pohlaví. „Take Back the Tech“ není jen aktivním bojem proti kyberšikaně, ale také informačním zdrojem. Poskytuje informace o tom, co dělat v případě, že se stanete obětí kyberšikany, nebo jak minimalizovat riziko, že se tak stane.

<http://www.takebackthetech.net/>

Užitečné kontakty

Online poradna pro oběti kyberšikany

Na telefonické lince **774 433 077** každé pondělí od 12h do 18h odpovídají právníci a právničky na otázky ohledně problémů spojených s kyberšikanou. Poradnu provozuje organizace proFem o.p.s.

<http://www.profem.cz/poradna-kybersikana.aspx>

Publikace

Zkušenosti studentů pedagogické fakulty s kyberšikanou

V českém prostředí zatím ojedinělý výzkum kyberšikany prezentuje studie Jany Krátké a Radka Pospíšila z Masarykovy univerzity v Brně.

[HTTP://WWW.PED.MUNI.CZ/CAPV2011/SBORNIKPRISPEVKU/KRATKAPOSPISIL.PDF](http://www.ped.muni.cz/capv2011/sbornikprispevku/kratka-pospasil.pdf)

Publikace byla vytvořena za finanční podpory
Programu DAPHNE Evropské Unie

Evropská
komise

